

י י ר י ש ע

פעם מער צייטונג

דערנעם בלאטס ערשיינט דריימאל וואכענטליך...

אויף דעזע צייטונג קאנן מאן יעדע טאג פארענסערירען...

Nr. 11. צוואלפטער יארהונג. פּעסט, מאַנטאָג יג שבט ה'תרי"ב. Pest, den 26. Jänner 1880.

קרענס-דיסטונגען אין דייטשלאנד.

וויאזוי און פארוואס די קרענס-דיסטונגען אין דייטשלאנד זענען געווען געווענליך, מאכט דייטשלאנד אין אללעם ערנסטע גראמאטישע קרענס-דיסטונגען...

פריער בעשטאנדיגען ביהניססע וואזונגען גע- וואלטאזאם צור סודיע הויפטווארפאען ווארדען...

פריערדיגע נייאנקייטען. די דאס פאליטיק שייט פאר ניכט צוריק ווען דא אינעם בעשטעסטען ציעק עררעיען וועלן...

די דעם פאליטיק שייט פאר ניכט צוריק ווען דא אינעם בעשטעסטען ציעק עררעיען וועלן...

פריערדיגע נייאנקייטען.

די דאס פאליטיק שייט פאר ניכט צוריק ווען דא אינעם בעשטעסטען ציעק עררעיען וועלן...

**זאכאל דאס שהיינען דעם קראפטגעצן פערמא-
עקסטעבילע אוואדע אין ווענגען מאנען איבער 20,000
עקסטעבילע פערמישט פארדייען דער פער-
דיגעסטאבילע גיסטליכע האט אלאו פאר ווי וועגן-
פרייזליכעס בוך ניכט בלאם דיא. אנעקערענונג.
זאנדרן אין איינען ווישען נעמען: פערמינען.**
ש'ט'מ'ט'מ'ע'ג'א'י'נ'ש'ט'ו'י'ט'ו'י'ט'ו'י'ט'ו'י'ט'
זיגעס רעווענונגס בלאטס מעלדעט איבער דיעזען
פעל געשראבענען ווענגעשאנד פארלענדעס:
ישאן אום פארנייען יארע 1879) דעשיען דער
פרענדער דער פעסטער פארטייטס-נעמטער.
דער דראסאמועל קאלין. אן דער שפיטער
איבער דעפארטאציען אין אידיגען ביא זינען מא-
נעסטע דעם קאנען. מיט דער ביטער, דאס יענע
0000 נילגען וועלכע בוהרע דאס וועגער מיט-
שטימע-אינשטיטוט אלס אינטערשטימעניג איס
דעם יודיש-אינגאלישען שולפאדער ערזענעס. ניג-
מעה דעם פעסטער אינדיאלישען מיטשטימע-
מנה-אינשטיטוט אינדיגענדעס ווערען מאנען. וועג
מאטעסטע ליעס דיא אנגעלענענדיגס וועגן פרייען
אנז ענטשעידע זינגס טען דעם פעסטער אינ-
שטיטוט. קולטס מיטשטער טרעפארט האט שאן
דיא אינדיאלישען מיטשטע נעשארט. אום היינט
אלעדראכסטע ענטשוידיג וועג מאטעסטע צור
אינשפירונג צו ברינגען. דאס פעסטער אינדיאלי-
שטיע מיט-שטימעניג אינשטיטוט דרופטע דעמא-
דיא נעשטע 0000 נילגען-אינטערשטימעניג ישאן
אין אלעדונגעסטער צייט ערהאלטען (דאס איז
ניכט נאנן רובעס. דיעזער ווענגעשאנד קאן רוב-
איס ניכט אין אלעדונגעסטער צייט איר איבער-
היינט ניכט איר איינמאל צור אינשפירונג נילגען.
וען. מאן דארף ניכט פארנייענען. דאס אין דעם
איבערנבלוט. אין וועלכע דעם וועגער אינשטיטע
דיא 0000 נילגען-אינטערשטימעניג ענטשונגען וואר.
דיעזעס בערעכענעט אום אלע איס אינאן-ניבער-
טענען צאנלינגע צו ענטלעסטען. נאך בעפאר איז דער
אינשפירונג פארלענדעט אום. מאן וואר זאנען.
דיעזע קינדער האנען אום פעסטער אינשטיטע
אירע ווישעט איספירונג ערהאלטען דאס העט
אבער ענטשעידען ניכט. וועלכט יעדע ארדענט.
לייען לאנד-נעמטער וויס עם וועלכע שארען דען
שול-קינדער וואך איינע לעהרער-וועכעל ענט-
שטערט. דאך איינע לעהרער אינטערשטימעניג איז
ניכט נאנן זא ווא דער אנדערע לעהרער. וואס
דער פרייער לעהרער אינשטיטוט וואר נעייגן-
ליך פאן דעם פארנייענען לעהרער שאנענשאן
איינשפירוסקען. נון קאסטען אינטער איז וועגן דיא
אין לעהרער אונז פאנט אימער פאן ניגען. דאס
דאס ענדע איז. דאס דער קאבע אין וועגעס 10.

**אדער 14 יארע אום דער שולע טייטש. אהנע
עמיאס ארדענעליכעס בעלערגס צי האבען. דאנ
שיכטס מאן איידען לעהרער. אונד פארליך דער
פעהלער לענגס היער ניכט אין דעם לעהרער. זאנ-
דערן אין דען לעהרערן. דאס הייסט: וועגן דרא קינ-
דער ביא איינעס לעהרער בעלעבענען ווערען. זא
העטען אום איד איינען צוועק ערזענען. זא
דיא אימנען צאנלינגע ערזענען פאסט מיט יעדעס
קרוגע אום דער האנד דעם איינען לעהרערס אין דיא
האנד איינעס אנדערען לעהרערס. איידור. דיא אום
לעזען נור נעהמעטן ווארדען. אין שרייבארט
לויטע: פיעלע קאבינעטן פארזאלצען דיא ופעע.
זא האבען עכען אימער דיא פיעלען לעהרער דיא
קינדער איס געשריטע ערזענענעס. ועגן אל-
אן דיעזעס וועלכט ביא קינדער מיט. ועגונדען
פינע וועגן דער פאלל אום. ווא פארליך מיט
ערסט דער לעהרער-וועכעלע ביא מיטשטימען
קינדער ווי דיא ניר הורד-ליבען אונד ועגן נע-
שיקטע. וועגנ-ליבען אינטערשטימען ווערען
קאנען. דער איינע לעהרער מאכט דיא דיעזע ציי-
קען ניכט נאנן זא ווא דער אנדערע. דיא מיטשטע
אין לעהרער-וועכעלע איינע דען ניכט איינעס אונ-
דעליכען מיט-שטימען מונדעס ועגן פערזונ-
ענד וויקען. היער טרעפארט אום ניכט
בראס קולטס. זאנדרען איד אינטערשטימע-
מנה. ועגן ער אלאו דען אינטערשטימען וויקליך
פערשטערט זא דארף ער עס טעמער צוענען. דאס
דיא מיטשטימען קינדער וועגן ניר דעם צייט
אירער איספירונג דעם וועגער אינטערשטימען ענט-
שאנען אונד דעם פעסטער אינשטיטע צייענטיילע
ווערען זאלען. מאן מיטשטע אלאו ביא דער הורד-
פירונג דיעזע אנגעלענענדיגס אין פארלענדע-
וועגן פארנייענען: דיא אין דיעזע שטעהענדען
0000 נילגען זינד איינמאל אויפשטענדליך פאר דיא
ערהאלטען פאן 30 אינארישען מיט-שטימעניג.
וועגן בעשטייען פארלענדעס האבען וואר. ווערען
קאסטען פאר און מיט-שטימעס קינד בעראנען
אלאו ווערליך דעריינערס נילגען. זא פאסט אלאו
אום וועגער אינטערשטימען אין אינארישען קינד
וועגן איספירונג פארלענדעס האבען וואר. ווערען
איים 000 נילגען ענטשונגען ווערען אונד דעם פעס-
טער אינשטיטעט אונד וועגן ווערען קאנען דיא-
מיט דיעזעס פאר דיעזע טעמע אין אינארישען
מיט-שטימעס קינד אינשטיטעט. אין דיעזע
וועגן וואר אבערארשטע ווערען מיטשטען. ביז נאך
איז נאך וועגמאליכע אונארישע מיט-שטימען
קינדער אין דעם איינען אינטערשטימען ארדען אום-
פירונג פארלענדעט האבען ווערען. דאס ערסט
וואר דאס פעסטער אינטערשטימען דיא פאללע 000
נילגען-אינטערשטימען ערהאלטען קאנען. -**

נור זא מיטשטע דיעזע אנגעלענענדיגס אין צויעקע-
וועגן ווערען נאך אונד נאך אבערוויקעלט ווערען.
וועגן פאן פערטעטען ווער. דאס דיא אנליקליכע
מיט-שטימען קינדער ווערען דען וועכעלע דער
לעהרער. אין אירער איספירונג קינען שארען
ערזענען. ווארליך. דאס וואר דער אנליקליכע
קינדער מיט דאס אללין מאנעכענד ווי. דיא דיא
פאנע. אב דאס פעסטער אינטערשטימען פירער
אדער שפעטער דיא פאללע 0000 נילגען-אונטער-
שטימען ערהאלטען זאלל. דאך נור איינע ציעם-
ליך נילגענליכע נעכענזאבע בלייבט.)

**דיא רובישע קאליעווערין הייסט
נאך פעטערס בורג.) אום קאנען וואר
בערזיסטע: דיא רובישע קאליעווערין וואר פירער
ענטשלאסטען. זאכאל איר נענדעהייט-ציטשאנע
דיעס ניר ציאלטס. נאך דע-איטאליען צו ווערען.
וועגן האפטעט. דאס דיא דער דריטען מילדען
ליפט אירע נענדעהייט וועדער ערהאלטען קאנטע.
שאן איז עם אבער ענטשלאסטען. דאס דיא קאליעווערין
אין דינעשאט: מארינען אירע וועג אונטערט
דאך ניכט נאך דע-איטאליען זאנדרען וועכעלע נאך
פעטערסבורג. מאן פערטעטעט איבערהאללען דיא
נאכריכט. דאס דיא הארט פרייט שאן זא ווייט ועג-
נעשעלליט אום. דאס דיא איינע וועג נאך דער-
איטאליען נאר ניכט מער פאר נאכריכט ליי-
דער איז אבער דאס נענענטייל רובישע. איר
ווערען דיא רובישע וועג פערטעטעט. דאס
זא דיעזע האפטעט איז איינע וועדערנענען איס-
נענענען האט זא אילט אלאו דעראווען נאך
פעטערסבורג צוריק. אום ווענגענעס ניכט איד
פערטעטען באנייען שטענדען צו מיסטען: איד אום
פעטערסבורג קאסטען איינע מילדען. דאס מאן
דאס וועגן דער פרייזעווען דער קאליעווערין ווער
בעראנט אום. דיא דיעזע היימטוועג איז דיא האפט-
נענענענענע איינעם ציטשאנעס היימטוועג.)**

**(ל'א'ר'ד'ל'א'ר'ד - א'ב'ב'ר'ד)
פע 1) אום קאנטאמינאציע וואר דאס 24 דיעזעס
טעלעגראפיע: דער דיעזע ענליכע נענדענע
לאנד לאארד וואר פאן וועג רענעדיג. נאך ענט-
לאנד צוויקענדיגען דיא אירואבע הייפאן איז
דאס לאארד ווא פאן צו וועגן פאלעמ. מאכטע-
ליכער אלס דער פאכט. וויין פאלעמ. מיט אלס
דען ווארטען: ער האט דען ענלישען אינפלוס אין
דער טרוקיא אין האדערעס מאכט ציינענען
נייגען וואלען. אלס דיא ענלישע רענעדיג
וועלכט דיעס אינשטיטע. אום דען רובישע אינפלוס
אין קאנטאמינאציע נענדען צו פערניכטען בע-
נאם זא לאארד זא אלס ווארדע ניכט מער דער
סיליאן. זאנדרען ענלונדען אין קאנטאמינאציע**

פערשטען. דאסם ער נענדליך פערטייעט אונד אום נעלד-
מאנע דען פרייעס פאללען פאסט אונד אונד אונד-
נענען מיסטע. אבער דיא נעשטען פרייעס פאן היינען
האבען איינען אנדערן וועג איינענשאנען. דיא האבען אין
ווער אונטער דעם שטעלע. בויעט דער העקעלענע
העריאנענען. דיעזע ברייעס ווארען נאנן דער שלעכטע
שייבערעוועג דער דאמיניקאנען זאנדרעט אונד אין ענט-
וועלכען צווישען זאן אללע פעהלער אונד שלעכטיקייטען
דער געשטרעקטע זא דאס דאס נאנע פאלק איבער דיא
אונטערנען דער דאמיניקאנען אינפארמירען ווארדע
נלייביגייעט ווארדען אבער איד דער פעהלער ער קויעט
אונד דעם פאסטעס אינפערקעט. זא דאס דארף מארטן
לשטער אין לייכטעם שפעל פאסטע. וועגן דען פאסטע
אינפארמירען אונד דיא נעפארמאציען אינדיארדען. דיא
וואך וועגן בויעט דער דעקלעקאנען ווארדען ווא-
דאמיניקאנען איבערזאל ערהאלט אונד פערשטעטעט.

דער בערזיסטע קאסארלישע בעלערגעס ע'ר'א'ס'ו'
דער ישאן לאנען אין איינעם האלד-נעשוויר בעלערגעס האפטע
ביס לענג וועגן דיעזע איינעם און קראפטעטען. דאס אום
דאס לענג ווא איינענאנען וואר. דיא דאמיניקאנען וואר
דען לעכענליך נעמאכט - אונד דיא ווא ניכט מער וועגן
רובלין אונד וועג קאסארלישען פרייעס אירען צאן
איסלאסטען קאנען. זא ווענדעט זאן אירע אכע וועגן
דיא ווער. דיא וואלעטען אום ערזענען ווישען פרייעס וואר
דיא וועגן אויספרייבן לאסטען. אונד האפטען בערזיסטע איר-
ניע ערזענענעס פרייעס פאר אירען ישאן נעליאנען.
דיא וועגן אונטער דען וועגמאליכען פרייעס זא-
דען נון איינע וועכע נעשאר איבער זאן שוועקען. דען

וועגן דיא ווישען פרייעסן וואסס וועגן וועגן וועגן וועגן
ווארען. זא ווארען ווא דאך אין בענען אירע דיא וועגן-
פרייעסליכע אפטער איינע עם בעלע דען וועגן דאזער
ניכטס איבער. אלס איינע דעפארטאציע אן דען קאליע
מאקסימיליאן צו ענטווערען אונד איר צו פרייעסן. אירען
מיט וועגן נאנדע וועגן דען ראשאלום דער ווישען
פרייעסן צווישענליכע.

ביא דיעזע בעלענענעס ציינען זאן איד דיא-
טעלעאן אלס ווארדע פרייערענע דער וועגן. דיא-
טעלעאן אינדיגעט דען קאליע. דאס דיא ווישען וועגן.
וועגן פיעלע פאן אירען און אונטערנענע דער ווישען
פרייעסן וועגן. דאך איינענליך דיא קאסארלישע דעם
ווישען קאליעס וועגן. אונד דאס דאזער דער ווישען
קאליע אונד ניכט דיא ווישען פרייעסן איבער דיא וועגן
צו בעלענען האבען.

קאליע מאקסימיליאן נעלייעט זאן דאזער אין וער
שטימען האדערזינגען אן און וועג-וועגליכע ווישען
פרייעסן צו וועגן אונד אירען דיא וועגן-אינשטימען
צו פרייעסן. און וועגן ווארדען פאליישע בעלענעטע
דער קרייסט אלבער נאום וואר ווערער איינעווא-
דעטע וועגן אין וויין שטענעלע איר אונד עטראלישע
ווארען וואר זאן פרייענען. פערענעטען נעשטען צו
פיעלען. הייער וועג טעמע אום ניג איינע יארעם-שטייע-
פאן 12 נילגען צאנלען.

אינדיגעטען וואר אבער ווייליכען פרייעסן נאך אום-
טער ניכט בענדעט. אירע דען איינע ווישען דאנן קאליע
מאקסימיליאן אונד פיעלע פרייעסן דארף. דען ווייליך
ערנדלך אין וועג צו לאסטען. דען דאמיניקאנען דען מוטר

וואסס האפטע דער פרייעסן ווייליכען דען ניכט-
שטימעס איסאנא אונד דער סאלמור ווארדע בעלענעטע.
ישעס וואלען וועג צו אונטער ערזענענע צוויקענדיגען.
(פרייעסענע פאלעס.)

צו פערשטעטען אונד דען קאנען וויכט פאלעסעצקאן איי-
נעשטענען. - אבער פאן אנדערן ווישען אבישענען
דער קאנען פאן פראקירוף אונד קייטן קארל וועלכע
נאך מאקסימיליאנע סאך קאליע פאן הייטשלאנד אונד
קאנען פאן שפאניען וואר) נענען ווייליך אונד פאר דיא
דאמיניקאנען. זא ווארדען נון דיעזע סאלמור-אננעלע-
נענענען צו איינעם פאלישען שרייעס צווישען קאליען
אונד קאנען נעמאכט. רובלין וואר וועדער אין פעצוויי-
לונג - אונד נון ווארדע אום 1816 דער פרייעסן
אין זאם בענדעט. נאך וועלכע דיא דאמיניקאנען אונד
האפטעטען וועגער פראפאשיאלע ווארדען. ווערער
ווייליך אלס וועגער הייטשענענע וואר.

